

stvar pisal, še ni bila izšla Daničićeva *Исторія оѣлика* in Kalinova *Historya jez. pol.* in še ni bil staročeški jezik natančno preiskan; pri Curtiusu se pa ne sme pozabiti, da on ni bil nikoli temeljit poznavalec slovanskih jezikov, da je tudi pri njem veljalo: »Slavica non leguntur!« kar se še zdaj more o premerjajočih jezikoslovcih reči. Z druge strani je vplivalo pa tudi nánj pri tem njegovo stališče nasproti »mladim gramatikom«. — Tudi Šuman v svoji slovnici (ed. Matica Sl.) str. 125, 126 dokazuje, da je *m* vsaj v nekaterih slučajih nekaj starega in da ni nastal samó po analogiji glagolov kakor *damo*, *имамъ* itd.

V. Oblak.

(Konec prihodnjič)

LISTEK.

Davorin Trstenjak bode praznoval dné 4. septembra t. l. v Starem Trgu pri Slovenjem Gradcu redko slavnost — praznoval bode petdesetletnico književnega delovanja svojega in zajedno sedemdesetletnico plodnosne dōbe življenja svojega, in iz vseh pokrajín slovanskih prihité ta dan odličnjaki národa našega poklanjat se možu, ki je dolzih petdeset let z umno glavo in čutečim srcem neumorno delal na književnem polji slovenskem in ki v našem pesništvu in novinarstvu, v našem jezikoslovji, v naši zgodovini in našem starinoslovji zavzéma odlično mesto. Slaviteljem dičnega tega pisatelja našega se pridružuje tudi »Ljubljanski Zvon«, iskreno želéč, da bi večni Stvarnik ohranil nam Davorina Trstenjaka telesno krepkega in duševno čilega do skrajne meje človeške dōbe na čast in slavo književnosti in domovine slovenske! — Mnogoobsežnega delovanja Trstenjakovega danes ne bomo opisavali, zlasti zategadelj ne, ker je urednik »Ljubljanskemu Zvonu« že ob štiridesetletnici Trstenjakovega književnega delovanja v »Slovenskem Narodu« (1878, št. 258. in 259.) obširno opisal življenje in pisateljevanje njegovo, in pa tudi zato ne, ker je gospod *Anton Trstenjak* v Ljubljani o tej priliki izdal poseben slavnosten spis, o katerem želimo, da bi se razširil po vseh pokrajinah slovanskih, kajti živo sliko nam podaja, koliko lepega in plemenitega je dični slavljencec storil za domovino svojo.

Knjiga, katero imamo tukaj v mislih, slōve tako: »*Davorin Trstenjak*, slovenski pisatelj. O petdesetletnici njegovega književnega delovanja. Spisal *Andrej Fékonja*. Izdal in založil *Anton Trstenjak*. Natisnila Kleinmayr & Bamberg v Ljubljani 1887. 8°, 31 stranj.« Cena ji je po 30 kr., s pošto po 35 kr., in dobiva se pri gosp. založniku v Ljubljani Prvi del knjige je z raznimi dodatki Fékonjevimi posnet po zgoraj omenjenem spisu Levčevem; drugi del, ki ima naslov »Davorin Trstenjak Novičar«, nam pa ravno tako krepko kakor korenito opisuje sodelovanje Trstenjakovo pri »Novicah« ter po posameznih letnikih našteva in na kratko ocenjuje raznovrstne spise njegove, priobčene v tem časopisu. »Slovensko pisateljsko društvo« je kupilo 150 izvodov tega slavnostnega spisa, da ga razdeli med člane svoje, a razumnikom národa našega sploh to lépo delce g. Fékonje priporočamo od vsega srca!

Jezičnik. — *Knjiga Slovenska v XIX. veku. B. Spisal J. Marn. XXIV. Leto. V Ljubljani. Natisnil in založil Jos. Rudolf Milic. 1886. Velika 8°. Str. 98. Cena 60 kr., po pošti pod križnim zavitkom 65 kr.* Začeniši s *Slomškom* in sklepajoč z *J. Koseskim* popisuje nam ta po lanskem »Učiteljskem Tovaršic« ponatisnena knjižica v kratkih obrisih življenje in slovstveno delovanje 68 književnikov slovanskih v 19. veku. Pri pisateljih, katere je bil učeni g. profesor že prej razpravljal posamič in obširneje, zavrača nas na dotični »Jezičnikov« letnik. Životopisnim in knjigoznanskim črticam pridejani posnetki

iz pisateljevih del poučujejo nas o njih pisavi. Vsled tega je i ta »Jezičnik« kakor predniki njegovi ob jednem nekak cvetnik iz že umrlih pisateljev stoletja našega. Ker so mnogi spisi te dóbe v knjigotrštvu že davno pošli ali pa se nahajajo raztreseni po časnikih, kojih ne dobi vsakdo zlahka v roke, moramo biti g. pisatelju tembolj hvaležni, da je svojo knjigo tako praktično uredil; kajti po nji se more vsak čitatelj seznaniti sam z duhom in jezikom ónih rodoljubov, ki so v minulih desetletjih več ali menj vspešno delovali na polji književnosti slovenske.

Tudi XXIV. »Jezičnikov« letnik dičijo vse prednosti, katere smo bili pohvalno omenili v oceni svoji XXIII. letniku (gl. »Ljubljanski Zvon« 1886, str. 116. in nsl.). Semtertam je g. pisatelj popravil kako zastarelo pomoto ali določil, kar je bilo doslej še dvojbeno ali nejasno; primeri str. 29., ki razodeva napačnost *Macunovih* podatkov ob *Andreja Gutmanna* knjigi: »*Novi Vedež*«, str. 51. in 52. nas uči, da je prelagatelj *Kukuljevičeve* igre »*Juran in Sofija*«, *Andrej Likar*, ne pa, kakor trdi *Trstenjak* v »*Zori*« (str. 146.) *Josip Drobnič* (glej tudi »Jezičnik« XVII. 1879, str. 62—66.); str. 89. navešča, da je zložil pesem v prežalostni spomin smrti Tomanove *Požencan*, t. j. *A. Koder*, a ne *Matej Ravnikar* (umrl 1864!), kar bi se dalo posnemati po Praprotnikovem životopisu dr. L. Tomana (str. 77.)

Jezik pisateljev je čist, pravilen in vsakemu lahko umen. Le dajalnik »Hradeckitu« (str. 82.), ki rabi sicer tudi Preširnu, nadomestili bi s pravilno obliko »Hradeckemu«. O *Juriji Zupanu* trdi g. profesor na str. 23., da je rojen »v Záspem«, na str. 58. pa, da »v Záspih«. Katera oblika je prava? Ali se morda obe čujeta med národom? (Imé te prijazne gorenjske vasi národ sam kaj čudno rabi. Slišal sem nastopne oblike: Kakó se imenuje ta vas? — »Záspi!« (= Zásip?). — Odkod greš? — »Iz Záspega!« (Tedaj bi bilo misliti, da je nominativ *Záspe*). — Kam greš? — »Proti Zasp!« in tudi »Proti Záspem!« (= Záspu, Zásipu ali Záspemu?) — Kje si bil? — »V Záspem!« ali še navadnejše: »V zaspéh!« (= Zásipih?) Ured.)

Ker trdi g. pisatelj v uvodu, knjigi na čelo postavljenem, da je pričel in sklenil XXIV. »Jezičnikov« letnik »po redu, kateri se mu v prekratkem času ni snoval po podobah, v ktere jih je bil vbral *Čop*, kateri je imel vse pred seboj skupaj«, in nas tolaži vrhu tega s tem, da »se vravna to pozneje samo po sebi«, nečemo letos delu njegovemu očitati »pomanjkanja znanstvene metode in vsled tega preglednosti« niti mu oponašati, da je zašel med pisatelje od »Slomška do Koseskega« tudi *Štefan Kemperle*, župnik v Ločniku od l. 1771—1789.

V istem uvodu poudarja g. pisatelj duhovnik s ponosom in nekim samozadovoljstvom, da »so narodu njegovemu vprav svečeniki **vedno** bili najzvestejši književniki«, češ, »med 118, doslej iz sedanjega veka v Knjigi Slovenski opisanimi ali vsaj omenjenimi, jih je 90 stanú duhovskega, in le 28 svetovskega«. Ni nam do tega, da bi kalili g. pisatelju nedolžno to veselje; vendar se nam zdi njegova trditev presmela, ali vsaj premalo podkrepljena, ker se opira na jedino 19. stoletje, s katerim pač upravičenost besedice, »vedno« še ni dokazana. Res je sicer, da so nam ustanovili staroslovensko slovstvo blagi, za vero in národ jednako vneti katoliški svečeniki. Radi tudi priznavamo, da je vrla naša duhovščina i v sedanjem veku v duševnem in gmotnem oziru glavna podpora domačemu slovstvu, ki bi se brez nje ne bilo nikdar tako lepo razcveto. A »vedno« vendar le ni bilo tako! Konec srednjega veka in 16. in 17. stoletja z nesrečno protireformacijo — toda »the rest is silence«. Dragovoljno odpuščamo katoliški duhovščini, kar je bila tedaj zanemarila ali zakrivila v književnosti naši, ker se je pozneje skrbno trudila in se še trudi, popraviti takrat storjeno škodo. Saj nam je rodila *Vodnika*, *Ravnikarja*, *Motelka*, *Slomška*, *Trstenjaka* in druge literarne veljake ter s tem poravnala prejšnji svoj dolg. In kakor je v nebesih več veselja z jednim spokorjenim grešnikom, nego z 99 pravičnimi, ki po-

kore niso potrebni, tako vzbuja i nam omenjeni veseli prevrat večjo radost nego slučajna nepotrebnoŝt njegova. O drugih »Jezičnikovih« letnikih smo z zadovoljnostjo poudarjali, da so prosti tiskarskih pomot. Tega o zadnjem ne moremo trditi; kajti kazi ga več pogreŝkov, med kojimi nekateri zelo motijo; (prim. str. 91: »Der Aufmerksame v Gradci l. 1820 Nr. 45 in l. 1881« mesto 1821).

Konečno toplo priporočamo najnovejše to delo trudoljubivega g. strokovnjaka vsem prijateljem slovenske knjige; našli bodo v njem marsikaj zanimljivega in poučnega.

Fr. Wiesthaler.

Wolfova slavnost v Idriji se je dne 14. t. m. zvršila po vspredu, natisnenem v zadnji številki našega lista. Vsi ljubljanski udeleženci so polni hvale, kako prijazno, kako gostoljubno jih je sprejela národna Idrija. Bil je lep národni praznik! — Spominska plošča ima nastopni napis:

»V Idriji je bil rojen 14. rožnika 1782

ANTON ALOJZIJ WOLF,

knezoŝkof ljubljanski.

Bil je preblag mecen kranjske deŝele, ustanovitelj Alojzijevičča, svojemu narodu je podaril sveto pismo in slovarja in Idrije bil je največji dobrotnik.

Umrí v Ljubljani 7. svečana 1859. leta.

V hvaležni spomin postavili sorojaki 1886.«

»**Cuore**«. — V letošnjem »Ljubljanskem Zvonu« na 203. stráni je gospod Stritar nekoliko kratkih, a lepih besed izpregovoril o zlati knjigi »Cuore«, gorko jo priporočujé mladeničem in odráscencim. Da ta knjiga De Amicisova resnično zasluŝuje zarad svoje izvrstnosti občno priznanje, o tem pričajo obilne kritike imenitnih móŝ, objavljene ne samó v italijanskih, nego tudi v drugih inostranih listih. Vseh vkup je 72, ki soglasno priznavajo vrednoŝt — »Srca«. —

Na mrzlem severu v St. Peterburgu, v vroči južni Ameriki v Buenos-Airesu, na Nemškem, Francoskem in Srbskem, — pa tudi v srediŝči cesarstva našega — na Dunaji — povelečujejo zlato knjigo — »Cuore«.

Bodi nam dovoljeno samó na kratko omeniti nekatere izmed obilnih kritik. Tako piše n. pr. »Corriere della Sera« v Milanu: »Te knjige ni spisal učitelj po zvanji, niti ne ŝolski nadzornik, niti slaven pedagog, ampak — umetnik, zato živí in govori njegov svet, njegovo srce bije in poučuje brez vsake dijalektike in katedrske učenosti. Protagonist v tej knjigi živí jedno leto v ŝoli s petdesetimi, večinoma dobrimi, pa tudi slabimi součenci. Nad njimi je učitelj, blaga duša, okoli njega so učiteljice, učiteljski pomočniki, pravi mučeniki, velikani v potrpeŝljivosti in zatajevanji. — In odrasli ljudje ne nahajajo li ničesar v tej knjigi? Oni jo bodo čitali, da ŝe jedenkrat preŝive ona srečna leta prve mladosti, da se spominjajo zopet izgubljenih in pozabljenih prijateljev; tudi tiste vsakomesečne povesti utegnejo marsikoga zanimati Ta knjiga bode vendar povzdignila jeden, skoraj bi rekel zaničevan stan -- in pokazala njegovo vrednoŝt, izpričala bode, koliko trpé in vendar toliko dobrega sejejo v mlada srca — učitelji.«

„*Fanfulla della Domenica*“ v Rimu piše: »De Amicis govori z otroki, kakor do zdaj ŝe nihče ni govoril ŝ njimi; vedno kaže vzglede, ki so resnični, polni ljubezni do bližnjega, navduŝuje bralca za domovino, uči spoŝtovanje do roditeljev in starejših ljudij. . . Kdo neki ne vidi vsak dan teh živih, veselih, malih dečkov? Kdo jih ne srečuje vsako jutro po ulicah, kadar gredó v ŝolo in kakor nam jih kaže De Amicis? Nekatere zavite v prevelike suknje, druge zopet oblečene po najnovejši ŝegi; roke imajo ozeble in lica bleda . . . V tem stoletji se človeku ŝe gnusi realizma in radi čitamo knjigo idejalno-sentimentalno.« — „*Il Pensiero*“ v Nizzi govori tako: »Skratka, vsa knjiga je lepo zbrana vrsta dobrih vzgledov, da jih posnemamo, — modrih naukov, da se po njih rav-